

Marianna O. KNIAZIAN,

Grand Ph.D. in Pedagogical Sciences, Professor of French philology Department of Odessa Mechnikov National University; 24/26 Francuzskiy blvd., Odessa, 65058, Ukraine;
tel.: +38 (0482) 630703; e-mail: kniazian1970@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-9627-5601

Inna V. PANTCHENKO,

PhD (Philology), Associate Professor of French philology Department of Odessa Mechnikov National University; 24/26 Francuzskiy blvd., Odessa, 65058, Ukraine;
tel.: +38 (0482) 630703; e-mail: ines8@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-5589-4206

THE DISPLAY OF THE PECULIARITIES OF CHILDREN'S BEHAVIOR AND ACTIVITY IN THE WORK OF RENE GOSCINNY «LE PETIT NICOLAS»

Summary. The *purpose* of the article is to reveal the devices to display the peculiarities of children's behavior and activity in the work of René Goscinny «Le Petit Nicolas». The *object* of this study is the lexical units and stylistic means to represent the children's actions in the series of stories by René Goscinny «Le Petit Nicolas». The *subject* is the psychological and linguistic approaches to interpret the specifics of the representation of educational and gaming activities, communication, and the interaction of junior pupils in this work. *Methods* of stylistic analysis of the text, which helped to find out the means to create a comic effect in the work of René Goscinny «Le Petit Nicolas», comparative analysis, descriptive methods are used in this linguistic research. Identifying the writer's humour and irony to reflect the desire of children to assert themselves in the team, to demonstrate their creative energy in everything they do, to realize their original projects is the *finding* of research. The main lexical stylistic means to create humor in the works of René Goscinny «Le Petit Nicolas» are as follows: irony, epithets, comparison, hyperbole, personification, enumeration. The *practical value* of the research is to use the results of it for optimize the processes of learning the lexical stylistic means to represent the children's behavior and activity in the works of Ukrainian and French writers as well as in real life.

Key words: lexical stylistic means, behavior, activity, children, humor, irony, epithet, hyperbole.

Статтю отримано 19.04.2019 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2019.31.178516>

УДК 811.161.2'243:378:364.244

КУПРАТА Надія Ярославівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського національного економічного університету; вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65082, Україна;
tel.: +38 093 8822 081; e-mail: kupratan@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5829-9701

РОЗВИТОК УСНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Анотація. *Мета* дослідження — визначити актуальні проблеми оптимізації шляхів розвитку вмінь і навичок усного мовлення студентів на уроках української мови як іноземної. *Об'єктом* розгляду є фонетичний і просодичний аспекти українського усного мовлення. *Предмет* вивчення — фонетичні принципи будови українського мовлення та способи виправлення інтерферентних помилок в усному мовленні. *Результатом* дослідження стало впровадження навчання новітніх методів організації роботи студентів у процесі розвитку усного мовлення. До найважливіших *методів* розвитку усного мовлення належать: живе слово викладача, мовні спостереження студентів (орфоепічні вправи, усні перекази текстів, аудіювання, опис явищ, предметів, портретів), активне впровадження в процес навчання аудіо- та відео уроків, самостійна робота студентів. *Висновки:* оскільки вимоги часу ставлять перед викладачем і студентом встановлення і досягнення високої шкали рівня володіння українською мовою, що співвідноситься з рівнями системи мовної європейської освіти, то володіння базовим обсягом знань з фонетики й орфографії дасть змогу іноземним студентам отримати державний освітній сертифікат.

Ключові слова: українське усне мовлення, говоріння, орфоепічні вправи, інтерференція, акцент, читання, комунікація.

Постановка проблеми. На сучасному етапі широкої глобалізації, стрімкого розвитку мови та взаємозбагачення культур народів важливе місце у процесі навчання іноземних студентів посідає усне мовлення. Актуальні проблеми методики розвитку усного мовлення все більше привертають увагу науковців, мовознавців, філологів. Усне мовлення — це такий різновид мовлення, в якому думки і почуття набувають звукового вираження. Сфера застосування усного мовлення — бесіда, розмова, розповідь, лекція, доповідь, виступ, промова. Для іноземних студентів надзвичайно важливо навчитися розпізнавати чужі слова, розуміти їх значення, а ще важче — заговорити чужою мовою.

Дослідження фахівців попередніх епох. Потребу розвитку усного мовлення обстоювали прогресивні і вітчизняні педагоги. Серед них М. В. Ломоносов, Ф. І. Буслаєв, М. Ф. Бунаков, І. І. Срезневський, Л. А. Булаховський, Л. В. Щерба, А. С. Макаренко, К. Д. Ушинський, С. Я. Ермоленко, Д. Мазурик, А. Лукашенко та багато інших.

Виклад основного матеріалу. Вибір оптимальних шляхів розвитку усного мовлення студентів зумовлюється правильним визначенням його завдання і обсягу. «Жодна дія педагога не повинна стояти осторонь від поставлених цілей», — писав А. С. Макаренко [4, с. 44]. Конкретизацію вимог до усного мовлення знаходимо у сучасній лінгвістичній літературі, виступах видатних вчених, філологів, мовознавців, майстрів живого слова. Усі вони наголошують на тому, що добре володіє звуковою мовою та людиною, яка говорить ясно і переконливо, правильно і виразно. Щоб виховати у студентів певні мовні навички, потрібно багато часу приділити орфоєпії, засобам звукової експресії, міміці, жестам, етиці й естетиці живого спілкування. Вироблення таких умінь, безумовно, допоможе іноземним студентам чітко і грамотно будувати свої монологічні виступи, легше вступати в діалог, бути комунікабельним в українському просторі.

Завдання викладача: чітко визначення мети, змісту і обсягу роботи, принципів її організації. Всі ці аспекти багато важать у навчанні усної мови. Для цього викладач не тільки повинен добре знати те, чого він навчає, — він повинен дуже добре знати, як йому цього навчити.

Методи розвитку усного мовлення — це способи роботи викладача і студента, у процесі яких викладач передає знання про культуру живого слова і організовує самостійну діяльність студентів з метою засвоєння ними знань, умінь і навичок зв'язної звукової мови.

Безперечно, до провідних і найважливіших методів розвитку усного мовлення студентів належать: живе слово педагога, мовні спостереження, самостійна робота студентів. Отже, живе слово викладача — один з найголовніших методів навчання. Оскільки викладач виступає перед іноземними студентами як представник нації, держави, в першу чергу, то й мова його має бути правильною, взірцем для наслідування. Живе слово викладача завжди є для студентів джерелом знань про культуру звукового мовлення.

Метод спостереження і аналіз мовних явищ передбачає набуття нових знань про живе слово й особливості користування ним шляхом цілеспрямованих спостережень над фактами і явищами усної мови на спеціально дібраних прикладах. Об'єктом для спостереження й аналізу стають перш за все мовні фрагменти або тексти, розраховані на слухове сприйняття. І тут на допомогу приходять усні вправи різного типу. Перш за все орфоєпічні. Вони допомагають міцно засвоїти норми вимови, наголошення та інтонації. Лексико-фразеологічні вправи мають на меті переклади з однієї мови на іншу, роботу над синонімами, антонімами, омонімами, перифразами, порівняннями, фразеологізмами. На заняттях доцільно спонукати студентів до монологу: усні перекази текстів, аудіювання, усний опис предметів, картин, явищ (з елементами роздумів, аналізу, редагування усних монологів). Головна мета всіх цих вправ — перевірка теоретичних знань з фонетики, уміння застосовувати їх на практиці. Добір вправ підпорядковується загальної меті — навчити іноземців зв'язно викладати свої думки.

Поява і впровадження в процес навчання ТЗН (аудіо та відео уроки) важко переоцінити. Адже студенти можуть слухати спеціальні тексти, прекрасну поезію, українську чарівну пісню, а потім і самостійно вчити напам'ять вірші, співати улюблені пісні. Згодом багато з них із задоволенням бере участь у концертах, які присвячені Дню української мови та писемності, у різних літературних студіях та виступах на студентських конференціях.

Проте слід уникати перетворення заняття на одноманітну діяльність. Тому з метою економії часу викладач може давати студентам аудіо і відео записи для домашнього перегляду або прослуховування, щоб ліпше засвоїти розглянутий на занятті матеріал. Адже самостійна робота — метод здобування, закріплення, перевірки знань, умінь і навичок студентів з усної мови шляхом опрацювання відповідних текстів (з наголосом), оскільки читання — один з провідних шляхів до виразності усного мовлення студентів.

Виразне читання — це читання вголос з дотриманням орфоєпічних і ритміко-мелодійних норм мовлення, технікою читання, логікою, та емоційною виразністю. І це відбувається не тільки під час вивчення фонетики. Будь-яка з тем курсу, особливо синтаксису, відкриває для цього широкі можливості. Адже на кожному уроці виникає потреба прочитати вголос умову вправи, її текст, виконане завдання.

Абсолютно очевидно, що підручник не може охопити весь горизонт фонетичних аспектів, які постають перед іноземцем, оскільки правильна вимова потребує повного зосередження не тільки зорового, а й слухового апарату. Мова — музика слова. У кожного народу своя музика, своя пісня, отже — свій голос. Українська мова надзвичайно мелодійна. У ній немає нагромадження приголосних звуків, всі звуки органічно переплітаються і створюють прекрасний «тембр». Тому принагідно слід слухати українські пісні, поезію, яку читає диктор. Все це створює гарну атмосферу на уроці, розвиває мовний слух. Різні елементи інтонації, наголоси (словесні і логічні), паузи різної довготи й характеру, мелодика, тон (підвищення чи пониження го-

лосу), темп мовлення, тембр голосу — все це повно і яскраво передає унікальність живого українського слова.

Культура усного мовлення неодмінно пов'язана з умінням чітко дотримуватися норм наголосу, розрізняти наголошені й ненаголошені склади. Цей процес дуже складний, але і він дає хороші результати, якщо викладач звертає увагу на ритміку в словах (супроводжує помахом руки вимови наголошеної частини слова чи студенти підкладають руку під підборіддя, що допомагає їм чітко впізнати наголос у слові). Усі ці маленькі хитрощі згодом дають вагомий поступ у навчанні. Студенти починають розуміти, що відхилення від вимови в слові зразу ж міняє його зміст. Порівняймо: *риС* — *риСЬ*, *пліД* — *пліТ*, *лиС* — *ліС*, *пОлити* — *пАлити*. З метою закріплення правильного літературного наголосу слід частіше практикувати читання (бажано з виставленим наголосом) та вивчення напам'ять поетичних творів, оскільки ритмічна мова підказує наголос.

Труднощі, що виникають під час усного мовлення пов'язані ще й з явищем інтерференції, що виникає внаслідок впливу системи рідної мови на іноземну як результат зіставлення та порівняння фонетичної системи рідної мови з українською фонетикою. Рідна мова в цьому випадку є джерелом інтерференції, українська — об'єктом інтерференції. Якщо студент до цього вивчав російську або іншу мову, яка для нього є нерідною, накладаються особливості системи цієї мови. Така ситуація, здебільшого, ускладнює роботу викладача, оскільки українська вимова має суттєві відмінності від російської або будь-якої іншої. Іншомовний акцент раз по раз з'являється в українських словах. Так, у іноземних студентів, які засвоїли систему російської мови, спостерігаємо особливості російської вимови при вимові українських слів: акання в позиції ненаголошеного [О] (*рАбóта* замість *рОбóта*, *екАнóміка* замість *екОнóміка*), пом'якшення приголосних перед голосними переднього ряду [e], [и], тверда вимова [ц] в будь-якій позиції (*Л'ékЦИя* замість *ЛékЦ'ія*, *П'ісáТ'І* замість *ПИСáТИ*, *Ч'ітáТ'І* замість *ЧИтáТИ*), відсутня твердість та роздільність вимови перед апострофом (*мáтіР'ЙУ* замість *мáтіРІУ* у слові *мáтір'ю*, *М'Ата* замість *МИАта* у слові *м'ята*, *В'ІСТ* замість *ВИІЗД* у слові *в'їзд* тощо). Можна було б навести багато прикладів із живого мовлення іноземних студентів також на змішування лексичних одиниць і граматичних форм. Порівняльна характеристика у процесі роботи над усним мовленням студентів не виключає потреби вказувати на своєрідні риси кожної з мов через зіставлення найбільш характерних фактів. Це дозволяє чітко окреслити певні особливості російської та української мов, а отже, запобігти інтерференції в живому спілкуванні. Так, під час вивчення фонетики на заняттях з української мови звертаємо увагу студентів на відсутність «акання» в українській мові і наявність його в російській (вода-вада), дзвінкість приголосних у кінці слів в українській мові і глухість у російській (*зуб* — *зуп*, *сніг* — *снек*, *на́рoд* — *на́рoт*), відповідність українського фрикативного фарингального г(h) російському проривному задньоязиковому г(g) (*грім* — *гром*), окрім слів з Г: *газда*, *гроно*, *грунт* тощо, українського губного [В], що чергується з [У], — російському [В], що чергується з [Ф] (*слиУ* — *слоФ*), пом'якшення непалаталізованих [Ж], [Ш] перед [І] в українській мові і абсолютна твердість їх у російській (*ноЖ'І* — *ноЖЫ*, *наШ'І* — *наШЫ*), тверда вимова приголосних перед літерою Ё в українській мові і м'яка — в російській (пор.: у слові *небо*: *НЕБО* — *Н'ЕБЪ*, у слові *день*: *ДЕН'* — *Д'ЕН'*) та ін. Характерною рисою фонетики української мови є чергування голосних о, е у відкритих складах з і у закритих складах із паралельним чергуванням твердих і м'яких приголосних. Такі чергування є історичними, отже відбуваються у словоформах не всіх слів. Пор.: *Р'ік* — *РОку*, *кОР'ін'* — *кОРЕНя*, *З'ір* — *ЗОРу*, проте: *поТОп* — *поТОпу*, *кР'І* *сло* — *кР'Ісел*, *оД'Ежний* — *оД'Ежа* тощо.

Вивчаючи морфологію, викладач показує в українській мові кличну форму (*Іване! сину! Марино! Миколаївно!*), яка зникла в російській мові. Важливо відзначити паралельне вживання в давальному відмінку однини іменників чоловічого роду поряд із спільною для російської і української мов флексією *-у, -ю* (*товáришУ, брáтУ, конЮ*) закінчення *-ові, -еві* (*-еві*) (*товáришЕВІ, брáтОВІ, конЕВІ* = *товáришУ, брáтУ, конЮ*); використання поряд із спільною для обох мов аналітичною конструкцією специфічної для української мови синтетичної форми майбутнього часу (*читатиМУ, писатиМУ* і *БУДУ читати, БУДУ писати*).

Порівнюючи синтаксичні конструкції, слід зауважити на поширенні в українській мові підрядних означальних речень, яким у російській мові відповідають дієприкметникові звороти, наприклад: *Ассигнованные банком деньги. — Гроші, що асигнував банк.*

При читанні текстів українською мовою, особливо економічного характеру, студенти мимоволі акцентують увагу на іншомовних словах, які часто однаково пишуться і вимовляються (*контракт, баланс, бюджет, маржа*). Іншомовна лексика обох мов полегшує сприйняття і розуміння багатьох предметів і явищ (*мелодія, аеродром, програма, автомобіль, аптека, монолог, інспекція*), що викликає у іноземних студентів спочатку здивування, потім і справжній інтерес до вивчення української мови. В одній із праць В. О. Сухомлинський наголосував: «Спостереження за розумовою працею дітей усе більше переконували мене в тому, що емоційні

імпульси (почуття радісної схвильованості, захоплення, подиву) нібито пробуджують клітини кори, які дримали, активізують їх діяльність» [6, с. 43].

Висновки. Отже, державний стандарт з української мови як іноземної вимагає серйозної роботи викладачів та студентів з метою опанування умінь та навичок, притаманних тому чи іншому рівню володіння українською мовою. Визначені рівні володіння українською мовою як іноземною співвідносяться з рівнями системи мовної європейської освіти. Основними параметрами всіх рівнів (УМІ-1, УМІ-2, УМІ-3, УМІ-4, УМІ-5, УМІ-6) визначають, перш за все, комунікативні цілі, через які іноземець може досягти порозуміння з навколишнім світом, з українцями. Уміння спілкуватися, а значить володіти базовим обсягом знань, насамперед з фонетики, лінгвістики, орфографії, дає змогу іноземним студентам отримати державний освітній сертифікат. Зазначені вимоги лише підтверджують важливість розвитку усного мовлення на уроках української мови як іноземної.

Література

1. Булаховський Л. А. Український літературний наголос. Київ; Львів: Радянська школа, 1947. 53 с.
2. Державний освітній стандарт з іноземної мови (загальна середня освіта, V–XI класи). Проект / ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 1998. 32 с.
3. Єрмоленко С. Я. Соціальна престижність української мови в сучасному комунікативно-інформаційному світі. *Українознавство*. 2005. № 4. С. 55–57.
4. Макаренко А. С. Твори: в 7 т. Київ: Рад. шк., 1954. Т. 5. 484 с.
5. Маркова А. К. Психологія усвоєння мови як засоба спілкування. Москва: Педагогіка, 1974. 240 с.
6. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. Київ: Рад. шк., 1976–1977.

References

1. Bulakhovs'kyu, L. A. (1947), *Ukrainian literary accent [Ukrayins'kyu literaturnyy naholos]*, Radians'ka shkola, Kyiv, L'viv, 53 p.
2. Nikolayeva, S. Yu., ed. (1998), *State educational standard for a foreign language (general secondary education, V–XI classes), Project [Derzhavnyy osvitiy standart z inozemnoyi movy (zahal'na serednya osvita, V–XI klasy), Proekt]*, Lenvit, Kyiv, 132 p.
3. Yermolenko, S. Ya. (2005), “Social prestige of the Ukrainian language in the modern communicative and informational world”, *Ukrainian studies* [“Sotsial'na prestyzhnist' ukrains'koi movy v suchasnomu komunikatyvno-informatsiinomu sviti”], *Ukrainoznavstvo*, Kyiv, No. 4, pp. 55–57.
4. Makarenko, A. S. (1954), *Works: in 7 vol. [Tvory: v 7 t.]*, Radians'ka shkola, Kyiv, vol. 5, 484 p.
5. Markova, A. K. (1974), *Psychology of language acquisition as a means of communication [Psikhologiya usvoeniya yazyka kak sredstva obshcheniya]*, Pedagogika, Moscow, 240 p.
6. Sukhomlyns'kyi, V. O. (1976–1977), *Selected works: in 5 vol. [Vybrani tvory: v 5 t.]*, Radians'ka shkola, Kyiv.

КУПРАТА Надежда Ярославовна,

кандидат филологических наук, доцент кафедры языковой и психолого-педагогической подготовки Одесского национального экономического университета; ул. Преображенская, 8, г. Одесса, 65082, Украина; тел.: +38 093 8822 081; e-mail: kupratan@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5829-9701

РАЗВИТИЕ УСТНОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Аннотация. Цель исследования — определить актуальные проблемы оптимизации путей обучения и развития умений и навыков устной речи иностранных студентов на уроках украинского языка как иностранного. Объектом рассмотрения является фонетический аспект украинской устной речи. Предмет изучения — фонетические принципы украинской речи и способы исправления интерферентных ошибок в устной речи. Результатом исследования стало внедрение новейших методов организации работы студентов в процессе обучения и развития устной речи. К важнейшим методам развития навыков устной украинской речи относятся: живое слово преподавателя, наблюдения студентов, организованные преподавателем (орфоэпические упражнения, устные переводы текстов, аудирование, описание фактов, явлений, предметов, портретов), активное внедрение в процесс обучения аудио- и видеоуроков, самостоятельная работа студентов. Выводы: поскольку требования времени ставят перед преподавателем и студентом требование высокой шкалы уровня владения украинским языком, которая соотносится с уровнями системы языкового европейского образования, то владение базовым объемом знаний по фонетике и орфографии позволит иностранным студентам получить государственный образовательный сертификат.

Ключевые слова: украинская устная речь, говорение, интерференция, акцент, чтение, коммуникация, орфоэпические упражнения.

Nadiya Ya. KUPRATA,

PhD in Philological Sciences, Associate Professor of Department of language and psychological-pedagogical preparation, Odessa National Economic University; 8 Preobrazhenska str., Odessa, 65082, Ukraine; tel.: +38 093 8822 081; e-mail: kupratan@gmail.co; ORCID ID: 0000-0001-5829-9701

DEVELOPMENT OF ORAL SPEECH IN LESSONS OF THE UKRAINIAN AS FOREIGN LANGUAGE

Summary. The purpose of the study is to identify current problems of optimizing learning paths and developing the skills of oral speech of foreign students in the lessons of the Ukrainian as a foreign language. The object of

approval is the phonetic aspect of Ukrainian speech. The *subject* of study is the phonetic principles of Ukrainian speech and methods for correcting interference errors in oral speech. The *result* of the study was the introduction of the latest methods of organizing the students' work in the learning process and the development of oral speech. The most important *methods* for oral speech development include: a teacher's speech, students' linguistic observations (orthoepic exercises, retelling, listening comprehension, description of phenomena, subjects, portraits), active implementation of audio and video lessons, independent work of students. *Conclusions*: Due to the challenges a teacher and students face today in achieving a high level of knowledge of the Ukrainian language that corresponds to the levels of the European language education system, the basic knowledge of phonetics, linguistics and spelling will allow foreign students to obtain a state educational certificate.

Key words: the Ukrainian oral speech, speaking, orthoepic exercises, interference, emphasis, reading, communication.

Статтю отримано 12.05.2019 р.

<http://dx.doi.org/10.18524/2307-4558.2019.31.178519>

УДК 811.161.1'243'271.12'373.232.2:395.6

МУРАДЯН Ирина Владимировна,

кандидат филологических наук, доцент кафедры русского языка Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина;
тел.: +38 (048) 776 22 77; e-mail: muradayn@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-2354-0176

РУССКАЯ АНТРОПОНИМНАЯ ФОРМУЛА В СОВРЕМЕННОЙ КОММУНИКАЦИИ И ЕЁ ИЗУЧЕНИЕ В ИНОСТРАННОЙ АУДИТОРИИ

Аннотация. *Цель* данной статьи — исследовать функционирование русской антропонимной формулы в разных ситуациях общения для использования в иностранной аудитории. *Объект* данного исследования — русская антропонимная формула. *Предметом* является выявление причин правильного и неправильного выбора вариантов антропонимной формулы иностранными студентами. *Материалом* послужили наблюдения над официальным и неофициальным общением иностранных учащихся. В *результате* исследования автор приходит к следующим *выводам*. При изучении вопросов функционирования русской антропонимной формулы в коммуникации иностранные студенты должны соотнести традиции русского этикета с подобными традициями в их родных языках, выявляя черты общего и различного. Следует отличать общение в официальных и неофициальных ситуациях. В официальных ситуациях нужно выделить разные сферы: публицистику, бизнес-коммуникацию, общение в области образования. Построение диалогов в этих конкретных ситуациях с особым вниманием к номинации коммуниканта помогает усвоить закономерности употребления антропонимной формулы и достигнуть эффективного общения. Результаты исследования имеют значение в практике обучения иностранных учащихся живой коммуникации в разных ситуациях.

Ключевые слова: русский язык, антропонимная формула, варьирование номинаций, официальные и неофициальные ситуации общения.

Постановка проблемы. Русская антропонимная формула трёхчленна. Это отличает её от антропонимных формул, принятых у многих других народов. Отличительной особенностью этой формулы является наличие в ней отчества.

Становление русской антропонимной формулы проходило в несколько этапов. В первую очередь, нас интересует использование формулы «имя + отчество», которая частотна в современном официальном общении и представляет основную трудность при употреблении иностранными студентами.

Связь с предыдущими исследованиями. В конце XX века вследствие различных общественно-политических и социальных процессов стали происходить изменения в использовании русской антропонимной формулы. Лингвострановедческий подход к функционированию именованных продемонстрирован в работах В. Г. Костомарова и Е. М. Верещагина. Связь антропонимной формулы в соотнесении с этикетом обозначил М. А. Кронгауз. С. М. Пак сопоставил употребление именованных в русском и английском языках в процессе коммуникации. Новыми процессами в использовании антропонимной формулы занимаются Н. И. Формановская, Н. И. Клушина, К. А. Андреева и другие исследователи.

Постановка задач. Выявить традиции и закономерности функционирования русской антропонимной формулы в современной коммуникации. Обозначить пути выбора и использования номинации для эффективного общения. Подобрать репродуктивные и продуктивные задания для изучения способов номинации в иностранной аудитории.